

Anonimizuota versija

Vertimas

C-649/23 - 1

Byla C-649/23

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą

Gavimo data:

2023 m. spalio 31 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Înalta Curte de Casație și Justiție (Rumunija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2022 m. gruodžio 6 d.

Kasatoriai, apeliantai ir atsakovai pirmojoje instancijoje:

Institutul de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu“

Fundația Națională pentru Știință și Artă

Kitos kasacinio proceso šalys, kitos apeliacinio proceso šalys ir ieškovai pirmojoje instancijoje:

HK, TB įpėdinis

VP

Kita kasacinio proceso šalis ir atsakovė pirmojoje instancijoje:

GR

<...>

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

SECȚIA I CIVILĂ

(AUKŠČIAUSIOJO KASACINIO IR TEISINGUMO TEISMO

PIRMASIS CIVILINIŲ BYLŲ SKYRIUS)

LT

Nutartis

<...>

2022 m. gruodžio 6 d. viešas teismo posėdis

<...>

Nutarta dėl prašymo kreiptis į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą, kurį pateikė kasatorius, apeliantas ir atsakovas pirmojoje instancijoje *Institutul de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu“* (G. Călinescu istorijos ir literatūros teorijos institutas) byloje <...> dėl kasacinių skundų, kuriuos pateikė atsakovai pirmojoje ir apeliantai *Institutul de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu“* (G. Călinescu istorijos ir literatūros teorijos institutas) ir *Fundația Națională pentru Știință și Artă* (Nacionalinis mokslo ir meno fondas) (toliau – atsakovai) dėl 2021 m. balandžio 7 d. *Curtea de Apel București, Secția a IV-a civilă* (Bukarešto apeliacinio teismo ketvirtoji civilinių bylų kolegija, Rumunija) priimto sprendimo civilinėje byloje.

<...>

[procesiniai aspektai]

ÎNALTA CURTE

Šioje civilinėje byloje nustatė:

Ieškinio dalykas

1. *Tribunalul București* (Bukarešto apygardos teismas, Rumunija) <...> pareikštame ieškinyje TB ir VP, veikdami kaip profesoriaus Dan Slușanschi įpėdiniai, nurodė, kad atsakovai *Institutul de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu“* ir *Fundația Națională pentru Știință și Artă* pažeidė autorių teises į kūrinių lotynų kalba (kritinis leidimas), pavadintą „*Demetrii principis Cantemirii. Incrementorum et decrementorum avlae othman(n)icae sive aliothman(n)icae historiae a prima gentis origine ad nostra vsqve tempora deductae libri tres*“ (toliau – „*Istoria creșterilor și a descreșterilor Curții Othman[n]ice sau Aliothman[n]ice de la primul început al neamului, adusă până în vremurile noastre, în trei cărți*“) („Osmanų arba Otomanų teismo iškilimo ir nuosmukio istorija nuo giminės ištakų iki šių dienų, trys tomai“) pagal profesoriaus Dan Slușanschi vertimą.

2. Taigi, ieškovai pareikalavo atlyginti neturtinę ir turtinę žalą, patirtą dėl to, kad *Academia Română – Fundația Națională pentru Știință și Artă* (Rumunijos Akademijos Nacionalinis mokslo ir meno fondas) 2015 m. paskelbė kūrinio „*Istoria măririi și decăderii Curții otomane*“ („Osmanų teismo didybės ir nuosmukio istorija“) dvikalbį leidimą lotynų ir rumunų kalbomis, apimančią ir vieną kritinį leidimą (toliau – Akademijos kritinis leidimas), kuris esąs autoriaus Dan Slușanschi ankstesnio kritinio leidimo (toliau – Slușanschi kritinis leidimas) kopijavimo rezultatas.

3. <...>

4. <...>

[ieškinio pareiškimo pirmosios instancijos teisme aspektai, kurie nėra kasacinio skundo dalykas]

Tribunalul ir Curtea de Apel sprendimai

5. 2017 m. gruodžio 21 d. sprendimu civilinėje byloje *Tribunalul București* (Bukarešto apygardos teismas, Rumunija) konstatavo, kad atsakovai pažeidė profesoriaus Dan Slușanschi neturtinę teisę būti pripažintam kritinio leidimo autoriumi, taip pat įpėdiniams (ieškovams pirmojoje instancijoje) priklausančias autorių turtines teises, nes kūrinys „Istoria mării și decăderii Curții otomane“, kuris taip pat apima Slușanschi kritinį leidimą, buvo išleistas ir platinamas be pačių ieškovų leidimo.

6. Atsižvelgdamas į tai, *Tribunalul București* (Bukarešto apygardos teismas, Rumunija) priteisė iš atsakovų solidariai atlyginti ieškovams neturtinę ir turtinę žalą bei pašalinti iš Rumunijos teritorijos Akademijos kritinį leidimą, kuris buvo išleistas neturint teisių į Slușanschi kritinį leidimą turėtojų sutikimo ir nenurodžius, kad Dan Slușanschi taip pat yra jo autorius.

7. Atsakovai, t. y. *Institutul de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu“* ir *Fundația Națională pentru Știință și Artă*, pateikė apeliacinį skundą dėl 2017 m. gruodžio 21 d. <...> sprendimo.

8. 2021 m. balandžio 7 d. sprendimu *Curtea de Apel București* (Bukarešto apeliacinis teismas, Rumunija) patenkino apeliacinį skundą ir iš dalies pakeitė *Tribunalul* sprendimą, t. y. sumažino neturtinės žalos atlyginimą, kurį turėjo solidariai sumokėti atsakovai *Fundația Națională pentru Știință și Artă* ir *Institutul de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu“*, bet paliko galioti pirmosios instancijos teismo iš jų priteistą turtinės žalos atlyginimo sumą.

Faktinės aplinkybės

9. Profesorius Dan Slușanschi yra kunigaikščiui Dmitrijui Kantemirui priklausančio kūrinio lotynų kalba, kurio išverstas (į rumunų kalbą) pavadinimas yra „*Istoria creșterilor și a descresțerilor Curții Othman[n]ice sau Aliothman[n]ice de la primul început al neamului, adusă până în vremurile noastre, în trei cărți*“, kritinio leidimo autorius. Šį kritinį leidimą pirmą kartą 2001 m. išleido Timișoaros leidykla *Amarcord*, o vėliau, 2008 m. pasirodė autoriaus peržiūrėtas ir pataisytas antrasis leidimas, paskelbtas leidyklos *Paideia*; šis leidimas 2010 m. ir 2012 m. buvo išleistas pakartotinai.

10. Slușanschi kritinis leidimas buvo parengtas remiantis 1984 m. Harvardo universitete rastu lotyniško teksto rankraščiu (jam priklausė 1901 m. rankraščio

nuosavybės teisės). Pirmajame leidime buvo panaudota 1999 m. Rumunijoje paskelbta faksimilė, o antrajame – savininko pateiktos fotokopijos.

11. Dmitrijaus Kantemiro kūrinys buvo paskelbtas ir rumunų kalba, jį išvertė tas pats profesorius, remdamasis Slușanschi kritiniame leidime išdėstytu peržiūrėtu ir pataisytu lotynišku tekstu.

12. 2015 m. atsakovas *Fundația Națională pentru Știință și Artă* kuravo kūrinio „Dimitrie Cantemir – Istoria măririi și decăderii Curții Othomane“ dvikalbį leidimą lotynų ir rumunų kalbomis, dviem tomis, kuriame lotyniškas tekstas buvo pateiktas kartu su fondo, kuris yra atsakovas, leidėjų kritinėmis pastabomis.

13. *Tribunalul București* (Bukarešto apygardos teismas) ir *Curtea de Apel București* (Bukarešto apeliacinis teismas) iš tiesų nusprendė, kad Akademijos kritiniame leidime 2001 m. Slușanschi kritinio leidimo tekstas buvo visiškai atkartotas visas, o ne panaudotas pateikiant tam tikras citatas ar tam tikras ištraukas. Taip pat buvo panaudoti nepaskelbti papildymai ir pataisymai, kuriuos profesorius Dan Slușanschi buvo atlikęs savo leidime ir ketino naudoti ateityje. Nuorodos į ankstesnio leidimo autorių buvo įterptos išnašose.

14. Remiantis 2013 m. sudarytu susitarimu su atsakovu *Institutul de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu“*, profesorius Dan Slușanschi mirus, ieškovai perleido atsakovui teisę naudoti profesoriaus transkripcijas ir vertimus įvairiuose Dmitrijaus Kantemiro tekstuose, įskaitant nagrinėjamąjį, kad visi Dmitrijaus Kantemiro kūriniai būtų išleisti. Institutas atsakovas savo ruožtu perdavė Dan Slușanschi kūrinį fondui atsakovui.

15. Tokiomis aplinkybėmis galima paminėti vieną aspektą, kuris matyti iš vieno Akademijos kritinio leidimo redaktoriaus liudijimo: apklausiamas kaip liudytojas teisme jis pareiškė, kad jei nebūtų dirbęs su ieškovų pateikta versija, kurią parengė jos autorius, būtų reikėję atlikti ilgą ir kruopštų tyrimą.

16. Be *Tribunalul București* ir *Curtea de Apel București* nustatytų faktinių aplinkybių, remiantis bylos medžiaga taip pat galima paminėti, kad nuo XVIII a. *post mortem* išleista daugybė aptariamo Dmitrijaus Kantemiro kūrinio versijų, iš kurių pirmoji buvo paskelbta anglų kalba. Labai tikėtina, kad ši versija buvo grindžiama rankraščiu lotynų kalba, bet tai nebuvo išsamus vertimas, jame būta daug praleidimų ir pakeitimų. Vėliau kūrinio versijos prancūzų, italų, turkų, rumunų ir kitomis kalbomis buvo išverstos iš anglų kalbos. Lotyniškas tekstas (jo faksimilė) buvo paskelbtas tik 1999 m., o pirmasis kritinis mokslinis teksto lotynų kalba leidimas buvo 2001 m. pasirodęs Slușanschi kritinis leidimas.

***Curtea de Apel* pateiktas teisinis vertinimas**

17. Rumunų kalbos aiškinamajame žodyne kritinis leidimas apibrėžiamas kaip teksto (antikinio, klasikinio ir t. t.) leidimas, parengtas lyginant variantus ir pridėdant komentarus bei būtiną kritinį vertinimą.

18. Kritinis leidimas yra išvestinis kūrinys, kaip tai suprantama pagal Rumunijos autorių teisių įstatymo Nr. 8/1996 16 straipsnį, ir jam taikoma šiame norminiame akte numatyta apsauga.

19. Tam, kad būtų atliktas toks darbas, reikia praturtinti rankraštį užpildant praleidimus, parenkant tinkamus žodžius, kai teksto negalima iššifruoti, pakoreguoti tekstą siekiant užtikrinti, kad būtų išlaikyta prasmė, ir pateikti atliktų taisyčių paaiškinimus.

20. Visi šie su pirminiu kūrinium atlikti veiksmai yra kūrybinių pastangų rezultatas, autorių intelektualinės veiklos vaisius.

21. Kritinio leidimo autorius iš daugelio terminų ar posakių renkasi tuos, kurie padėtų atkurti kuo daugiau teksto prasmės ir perduoti pirminio kūrinio žinutę. Vadinasi, tinkamo (-ų) žodžio (-ių) ar posakių parinkimas suteikia intelektinei veiklai asmeniškumo, įskaitant originalumą.

22. Kritinio leidimo autoriaus pasirinkimas yra kūrybiškas, nes, be filologinių žinių ir išsamios informacijos apie autoriaus biografiją, istorinį laiką bei atitinkamą literatūros laikotarpį, leidėjas palieka savo asmenybės pėdsaką būtent dėl formos, kuria ketina perduoti skaitytojui teksto žinutę.

23. Net jei kritinio leidimo atveju esamas kūrinys iš esmės nepakeičiamas, nes siekiama tikslo kuo tiksliau perteikti pirminį tekstą, kritinės pastabos taip pat yra kūrybiško pasirinkimo rezultatas, nes jų autoriai, užpildydami praleistas vietas arba pakeisdami neiššifruotus žodžius, priima savo sprendimus.

Kasacinis procesas

24. Atsakovai *Institutul de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu“* ir *Fundația Națională pentru Știință și Artă Curtea de Apel București* pateikė kasacinį skundą *Înalta Curte de Casație și Justiție* (Aukščiausiasis Kasacinis ir Teisingumo Teismas, Rumunija) dėl *Curtea de Apel București* (Bukarešto apeliacinis teismas) 2021 m. balandžio 7 d. sprendimo.

25. Savo kasacinio skundo pagrinduose atsakovai iš esmės pateikė prieštaravimų dėl apeliacinio teismo išvados, susijusios su kritinio leidimo, kaip išvestinio kūrinio, statusu, ir priekaištavo teismui dėl to, kad vertindamas autorių teisių apsaugą jis netaikė Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisprudencijoje suformuluotų kriterijų.

26. Kasatorių teigimu, tokio kūrinio, kaip kritinis leidimas, leidėjo laisvė yra labai ribota arba jos visiškai nėra tuo atveju, kai kūrinys yra mokslinio pobūdžio ir parašytas pasenusia kalba, kaip antai lotynų, kuriai būdingos griežtos sintaksės, žodžių tvarkos junginiuose ar žodžių junginių tvarkos sakinyje taisyklės.

27. Kritinio leidimo atveju negalima laisvai pasirinkti leidėjo kūrybinių sprendimų, nes vienintelis jo tikslas – pasinaudoti profesine kompetencija siekiant

identifikuoti teksto variantus – kai pirminio autoriaus ketinimas nėra aiškiai matomas iš naudojamų rankraščių –, kurie yra artimiausi pirminio autoriaus, o ne leidėjo ketinimams.

28. Tai, kad galima pasirinkti iš skirtingų vartojamų žodžių ar formuluočių variantų, nereiškia, kad autorius įnešė originalų kūrybinį indėlį, t. y. kad negalima teigti, jog Dan Slușanschi parengtas kritinis leidimas atspindi jo asmenybę.

29. Per teismo procesą *Înalta Curte de Casație și Justiție* (Aukščiausiasis Kasacinis ir Teisingumo Teismas) apsvarstė atsakovo *Institutul de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu“* prašymą pagal SESV 267 straipsnį kreiptis į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą su prašymu išaiškinti 2001 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/29/EB dėl autorių teisių ir gretutinių teisių informacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų suderinimo 2 straipsnio a punkto nuostatas.

***Înalta Curte de Casație și Justiție* (Aukščiausiasis Kasacinis ir Teisingumo Teismas) mano, kad siekiant priimti sprendimą byloje būtina pateikti Europos Sąjungos Teisingumo Teismui prejudicinį klausimą dėl toliau nurodytų priežasčių.**

Taikytinos teisės nuostatos

30. 2001 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/29/EB dėl autorių teisių ir gretutinių teisių informacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų suderinimo

2 straipsnis

Atgaminimo teisė

Valstybės narės nustato išimtinę teisę leisti arba uždrausti tiesiogiai ar netiesiogiai, laikinai ar nuolat bet kuriuo būdu ir bet kuria forma atgaminti visą arba iš dalies:

a) autoriams – savo kūrinius; <...>.

31. *Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe (Istatymas Nr. 8/1996 dėl autorių teisių ir gretutinių teisių) (2001 m. galiojusi redakcija)*

16 straipsnis

Kūrinio autorius turi išimtinę turtinę teisę leisti išversti, skelbti rinkiniuose, pritaikyti ar kitaip pakeisti savo kūrinį, iš kurio gaunamas išvestinis kūrinys.

32. *Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe (Istatymas Nr. 8/1996 dėl autorių teisių ir gretutinių teisių) (2015 m. galiojusi ir šiuo metu galiojanti redakcija)*

23 straipsnis

Išvestinių kūrinių sukūrimas, kaip tai suprantama pagal šį įstatymą, reiškia jau egzistuojančio kūrinio, jei tai yra intelektualus kūrinys, vertimą, paskelbimą rinkiniuose, pritaikymą ar kitokį kūrinio pakeitimą.

Motyvai, dėl kurių kasacinis teismas teikia prejudicinį klausimą

33. *Înalta Curte de Casație și Justiție* (Aukščiausiasis Kasacinis ir Teisingumo Teismas) Europos Sąjungos Teisingumo Teismui pateiktas klausimas susijęs su tuo, kad kūrinio kritinis leidimas kvalifikuojamas kaip „kūrinys“, kuris savo ruožtu saugomas pagal autorių teisę, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2001/29 2 straipsnio a punktą.

34. Kritinio leidimo atveju leidėjas siekia kuo labiau priartinti originalų kūrinių prie šio kūrinio autoriaus sukurtos formos, t. y. parengti originalaus kūrinio tekstą išsamia ir suprantama forma.

35. Šiuo tikslu leidėjas skaito rankraštį, gali pateikti jo pataisymus ar papildymus, siekdamas užtikrinti, kad būtų išlaikyta jo prasmė, kartu su komentarais ir paaiškinimais dėl tinkamų terminų pasirinkimo. Atitinkamoms kritinėms pastaboms parengti reikia intelektualinių pastangų, dažnai atskleidžiančių, jog mokslinis tyrimas yra labai sudėtinga ir ilgalaikė veikla.

36. Leidėjo darbas jokia būdu negali būti prilyginamas rankraščio kopijavimui ar transkripcijai.

37. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisprudencijoje yra svarbių elementų, susijusių su Direktyvos 2001/29 2 straipsnio a punkte vartojama sąvoka „kūrinys“, kiek ji susijusi su išimtinė autorių teise leisti arba uždrausti atgaminti savo kūrinius, taip pat su kitomis tos pačios direktyvos nuostatomis (dėl autorių išimtinių teisių viešai skelbti ir platinti, taip pat dėl išimčių ir apribojimų, kurie gali būti taikomi tokioms išimtinėms teisėms).

38. Sąvoka „kūrinys“ yra autonominė Sąjungos teisės sąvoka, kurią nacionaliniai teismai turi aiškinti ir taikyti vienodai (2019 m. rugsėjo 12 d. Sprendimo *Cofemel*, C-683/17, EU:C:2019:721, 29 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

39. Teisingumo Teismo teigimu, ši sąvoka reiškia, kad turi būti tenkinamos dvi kumuliacinės sąlygos, o jeigu jos tenkinamos, tai yra „kūrinys“ ir dėl to jam turi būti taikoma autorių teisių apsauga (Sprendimo *Cofemel* 35 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

40. Visų pirma turi egzistuoti originalus objektas, taigi būtina ir pakanka, kad jis atspindėtų savo autoriaus asmenybę ir išreikštų jo laisvą bei kūrybišką pasirinkimą. Vis dėlto, kai objekto sukūrimą lemia techniniai reikalavimai, taisyklės ar kiti suvaržymai, dėl kurių nelieka vietos įgyvendinti kūrybinę laisvę,

toks objektas negali būti laikomas originaliu, o to reikia tam, kad jis galėtų būti laikomas kūrinium (Sprendimo *Cofemel* 29–31 punktai).

41. Antra, kūrinium laikomi elementai, kurie yra tokios intelektualinės kūrybos išraiška, o sąvoka „kūrinys“ būtinai reiškia, kad turimas omenyje pakankamai tiksliai ir objektyviai identifikuojamas objektas (Sprendimo *Cofemel* 29 ir 32 punktai).

42. Apie „kūrinio“ naudojimą (įskaitant atgaminimą) galima kalbėti ir tuo atveju, kai trečioji šalis be autorių teisių turėtojo sutikimo naudoja kūrinio dalis, su sąlyga, kad atgaminti elementai būtų paties autoriaus intelektualinės kūrybos išraiška (2009 m. liepos 16 d. Sprendimo *Infopaq International*, C-5/08, EU:C:2009:465, 48 ir 49 punktai).

43. Šiuo Teisingumo Teismui pateiktu klausimu ginčijami du autorių teisių saugomo kūrinio kvalifikavimo kriterijai, t. y. originalaus objekto buvimas ir objekto, kurį galima identifikuoti, buvimas.

44. Dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtinumui reikia pažymėti, kad nėra jokių abejonių, jog Teisingumo Teismas yra ne kartą nusprendęs, kad nacionalinis teismas turi nustatyti, ar konkretus intelekto kūrinys, kaip antai aptariamas nagrinėjamoje byloje, gali būti laikomas „kūrinium“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2001/29 2 straipsnio a punktą (arba, jei taikytina, pagal kitą Europos Sąjungos teisės akto nuostatą) ir dėl to jam gali būti taikoma autorių teisių apsauga.

45. Vis dėlto neginčytina, kad Teisingumo Teismas konkrečiai išnagrinėjo, kaip šie du kriterijai veikia skirtingų kūrinium atveju, ir pateikė informaciją, kurią turi įvertinti nacionalinis teismas, kad nustatytų, ar gali būti pripažinta autorių teisių apsauga.

46. Pavyzdžiui, duomenų bazės atveju laisvas ir kūrybinis pasirinkimas, nuo kurio priklauso originalumas, yra susijęs su duomenų, su kuriais duomenų bazės autorius jai suteikia savo struktūrą, atranka ir sisteminimu, nes šios sąvokos neapima šioje duomenų bazėje saugomų duomenų sukūrimo, išskyrus atvejus, kai duomenų bazės sandarą diktuoja techniniai reikalavimai, taisyklės ar suvaržymai, dėl kurių nepaliekama vietos kūrybinei laisvei (2012 m. kovo 1 d. Sprendimo *Football Dataco ir kt.*, C-604/10, EU:C:2012:115, 32, 38 ir 39 punktai).

47. Analogiškai portretinės nuotraukos autorius gali įvairiais būdais ir skirtingais jos kūrimo momentais laisvai ir kūrybingai pasirinkti kūrybos priemones, kad sukurtame kūrinyje galėtų išreikšti savo „asmeninę idėją“, ir Teisingumo Teismas konkrečiai nurodė autoriaus saviraiškos būdus, kokiais būdais autorius gali išsakyti savo nuomonę, todėl jo turimas kūrybinių priemonių pasirinkimas nebūtinai yra mažesnis ar neegzistuojantis (2011 m. gruodžio 1 d. Sprendimo *Painer*, C-145/10, EU:C:2011:798, 90–94 punktai).

48. Dėl literatūros kūrinio (spaudos straipsnio) Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad patys žodžiai nėra saugomi elementai, bet šių žodžių parinkimas, eiliškumas ir sujungimas leidžia autoriui originaliu būdu išreikšti savo požiūrį ir sukurti intelekto kūrinį (Sprendimo *Infopaq International* 44 ir 45 punktai).

49. Net ir informacinio pobūdžio oficialios vertinimo ataskaitos atveju negalima automatiškai atmesti galimybės, kad joje esama originalumo, kurį gali lemti žodžių parinkimas, eiliškumas ir sujungimas. Vis dėlto Teisingumo Teismas pažymėjo, kad vien informacinio pobūdžio dokumentų, kurių turinį iš esmės nulemia juose pateikiama informacija ir kurie dėl to pasižymi tik savo technine funkcija, atveju negali būti jokio originalumo. Panašiai vien minėtoms ataskaitoms sukurti panaudotos intelektinės pastangos ir įgūdžiai neturi reikšmės kvalifikuojant jas kaip „kūrinį“ (2019 m. liepos 29 d. Sprendimo *Funke Medien NRW*, C-469/17, EU:C:2019:623, 23 ir 24 punktai).

50. Taip pat galima priminti Teisingumo Teismo vertinimą, pagal kurį maisto produkto skonis nėra saugomas autorių teisių pagal antrąjį vertinimo kriterijų, t. y. objekto, kurį būtų galima pakankamai tiksliai ir objektyviai identifikuoti, buvimą (2018 m. lapkričio 13 d. Sprendimas *Levola Hengelo*, C-310/17, EU:C:2018:899).

51. Taigi nacionalinis teismas, kuris vertina, ar konkretus kūrinys gali būti laikomas „kūrinium“, kaip tai suprantama pagal autorių teisę, vadovaujasi Teisingumo Teismo nurodytais vertinimo parametrais, taikydamas vieną ar abu nedviprasmiškai nurodytus kriterijus, t. y. originalaus objekto ir objekto, kurį galima identifikuoti, buvimo reikalavimą.

52. Vis dėlto panašių nuorodų Teisingumo Teismo jurisprudencijoje nėra konkrečiai kalbant apie kūrinio kritinį leidimą, o šia aplinkybe, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo teigimu, pateisinamas Teisingumo Teismo išaiškinimas pagal SESV 267 straipsnį, nes tai nėra „išaiškintas aktas“ atsižvelgiant į ankstesnį prejudicinį sprendimą (1963 m. kovo 27 d. Sprendimas *Da Costa en Schaake NV ir kt. / Administratie der Belastingen*, sujungtos bylos 28/62–30/62, EU:C:1963:6).

53. Abejonių dėl direktyvos aiškinimo, dėl kurių pateiktas šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą, *Înalta Curte de Casație și Justiție* (Aukščiausiasis Kasacinis ir Teisingumo Teismas) pirmiausia kyla dėl to, ar leidėjas iš tikrųjų turi „laisvą ir kūrybišką pasirinkimą“ *išdėstyti ankstesnio teksto turinį* suprantama forma, kuri būtų kuo artimesnė pirminio autoriaus ketinimams, laikydamasis jo stiliaus ir kalbinės raiškos, prie teksto pridėdamas kritines pastabas, komentarus bei paaiškinimus dėl galimų pataisymų, žodžių pakeitimų ar papildymų, būtinus siekiant, kad rankraštis būtų suprantamas.

54. Kyla klausimas, ar, pirma, tam tikrų žodžių pasirinkimas, t. y. tam tikro teksto varianto pasirinkimas, ir, antra, kritinės pastabos bei komentarai ar paaiškinimai yra leidėjo kūrybiškumas ir „asmeninė idėja“, ar tik jo profesiniai gebėjimai ir neginčytinos intelektinės pastangos (kurių, Teisingumo Teismo teigimu, vis dėlto

nepakanka, kad tekstas būtų laikomas originaliu kūrinium, kuriam galėtų būti taikoma autorių teisių apsauga).

55. Antra, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teigimu, negalima užtikrintai atmesti galimybės, kad antrasis kriterijus, t. y. tiksliai ir objektyviai identifikuojamo objekto buvimas, nebus patenkintas.

56. Taigi kyla klausimas, ar kritinis leidimas gali būti laikomas nuo pirminio kūrinio atskiru kūrinium, ar jis sutampa su pirminiu kūrinium ir yra tik viena jo versija, nes, kaip jau pažymėta, šiuo leidimu siekiama tikslo nustatyti ankstesnio kūrinio tekstą.

57. Žinoma, pastaruoju atveju galima kalbėti apie dalinę painiavą, nes leidėjo indėlis yra apčiuopiamas, matomas kritinėse pastabose, komentaruose ir prie teksto pridedamuose paaiškinimuose.

58. Galimas konstatavimas, kad tik pastarieji turi tiksliai ir objektyviai identifikojamą objektą, nes leidėjui negali būti suteikta jokia teisė į pirminį kūrinį, galėtų lemti tai, kad kūrinio, kuris gali būti saugomas pagal autorių teisę, statusas galėtų būti suteiktas išimtinai toms dalims, kurių objektą galima identifiкуoti, remiantis antruoju kūrinio vertinimo kriterijumi.

59. Taip pat reikia pažymėti, jog pirmiau minėti aspektai yra svarbūs priimant sprendimą nagrinėjamoje byloje, nes prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo prašoma nustatyti kritinio leidimo išvestinio kūrinio statusą, kaip tai suprantama pagal Įstatymo Nr. 8/1996 (2001 m. redakcijos) 16 straipsnį, atitinkantį šiuo metu galiojančios įstatymo redakcijos 23 straipsnį.

60. Be to, pagal Berno konvencijos 2 straipsnio 3 dalį, „[v]ertimai, adaptacijos, muzikinės aranžuotės ir kiti literatūros ar meno kūrinų perdirbimai saugomi kaip ir originalūs kūriniai nepažeidžiant originalaus kūrinio autorinės teisės“.

61. Pirminis kūrinys prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje neabejotinai yra „literatūros kūrinys“, kaip tai suprantama pagal Berno konvenciją, kurios 2 straipsnio 1 dalyje pateikta apibrėžtis apima mokslinio pobūdžio kūrinius.

62. Išvestinis kūrinys, kaip literatūros ar meno kūrinio „transformacija“, savo ruožtu turi būti originalus kūrinys, kurį pripažinęs turinčiu šį statusą nacionalinis teismas pateisina šį prašymą priimti prejudicinį sprendimą, įskaitant tai, kad, atsižvelgiant į antrąjį „kūrinio“ statuso vertinimo kriterijų, grindžiamą Teisingumo Teismo jurisprudencija, reikia išsiaiškinti, ar kūrinio kritinis leidimas gali būti laikomas literatūros ar meno kūrinio, kurio objektas gali būti identifiкуotas tiksliai ir objektyviai, „transformacija“.

63. Iš Teisingumo Teismo suformuotos jurisprudencijos matyti, kad Sąjunga, nors ji nėra Berno konvencijos susitariančioji šalis, pagal PINO autorių teisių sutarties, prie kurios yra prisijungusi ir kurią siekiama įgyvendinti Direktyva 2001/29,

1 straipsnio 4 dalį turi laikytis Berno konvencijos 1–21 straipsnių (2018 m. lapkričio 13 d. Sprendimo *Levola Hengelo*, C-310/17, EU:C:2018:899, 38 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

64. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, *Înalta Curte de Casație și Justiție* (Aukščiausiasis Kasacinis ir Teisingumo Teismas) nutarė, kad būtina kreiptis į Teisingumo Teismą dėl Direktyvos 2001/29/EB 2 straipsnio a punkto išaiškinimo, kiek tai susiję su kritinio leidimo kaip kūrinio statusu, ir kad teisingas Europos Sąjungos teisės taikymas nėra toks akivaizdus, kad nekiltų jokių pagrįstų abejonių (kaip tai suprantama pagal 1982 m. spalio 6 d. Sprendimą *CILFIT/ Ministero della Sanità*, 283/81, EU:C:1982:335).

TUO REMDAMASIS

ĮSTATYMO VARDU

NUTARIA:

Patenkinti kasatoriaus, apelianto ir atsakovo pirmojoje instancijoje *Institutul de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu“* pateiktą prašymą kreiptis į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą.

Pagal SESV 267 straipsnį pateikti Europos Sąjungos Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar Direktyvos 2001/29/EB 2 straipsnio a punkto nuostatas reikia aiškinti taip, kad kūrinio kritinis leidimas, kurio tikslas – remiantis rankraščiu išdėstyti pirminio kūrinio tekstą kartu su komentarais ir būtinomis kritinėmis pastabomis, gali būti laikomas autorių teisių saugomu kūrinium?“

<...>

[procesinės nuostatos, parašai]